

– Сучасні методи навчання ще не зовсім задушили [в мені] святу допитливість, бо ця ніжна рослина вимагає поряд із заохоченням насамперед свободи, – без неї вона неминуче гине. Велика помилка думати, що почуття обов'язку і примус можуть сприяти знаходити радість у тому, щоб дивитися і шукати. Мені здається, що навіть здорова хижа тварина втратила б жагоду до їжі, якби вдалося за допомогою бича примусити її безперервно їсти, навіть коли вона не голодна, і особливо якщо примусово пропонується їй їжа не нею обрана ...
Альберт Ейнштейн. "Творча автобіографія".

– Я так звикаю до цього нетерпіння та азарту під час відшукування відповідей, що, коли закінчується конкурс, на серці стає сумно та порожньо. Як добре, що цей захід проходить чотири рази на рік. А кожна пора року привносить щось своє у настрій, у відношення, у почуття. І тому всі конкурси по-своєму індивідуальні й прекрасні. Дякую за те, що не даєте нам закиснути і витягаєте нас з мушель погрітись в розумових, допитливих променях.
Вікторія Бондарева.

– Хоча всі й ганяють Сороса, але його предметні олімпіади, механізм проведення певною мірою нагадують "50 слів": досить складні та різноманітні запитання, значний проміжок часу на виконання, можливість користуватися різними джерелами інформації ...
Олександр Татарінов.

– Щиро дякую за неймовірне задоволення та за можливість подальшого розвитку. Ви дуже допомагаєте вчитися, особливо – пошуку інформації, підбиранню ключових слів тощо. Намагаюся переконати в цьому людей навколо (колеги, учні), але які ж вони ледачі! "Таки-так, дуже цікаві питання. Обов'язково знайду конкурс і спробую..." – і нуль. Тож почуваю себе людиною, що знайшла скарб і хоче поділитися з іншими, а вони осліпли й не бачать коштовного каміння та золота під ногами ...
Світлана Козаченко.

– В сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій дуже важко стимулювати студентів до науково-дослідницької діяльності. Адже здебільшого перевага надається спілкуванню в соціальних мережах та гортанню стрічки новин. А завдяки конкурсу "50 слів" я здобула значний обсяг корисної інформації, важливі навички дисципліни та концентрації уваги, а головне – незабутні моменти проведення дослідів у пошуку правильної відповіді.
ДЯКУЮ ОРГАНІЗАТОРАМ!

Оксана Безсмола.

Щодо вузькопрофільних конкурсів (якими, звичайно, НЕ Є "50 слів"):
– Жодна людина не може бути вузьким фахівцем без того, аби не бути ідіотом в широкому сенсі слова. Вузький фахівець знає все більше про все менше і так до тих пір, поки не знатиме все ні про що і нічого про все.
Бернард Шоу.

↓ Мудра – ні, геніальна! – реакція Анатолія Афанасьєва на наше прохання підтвердити чи оскаржити відповідь на одне з запитань 38-го заходу: " ... Ніколи не силкуюся після бою махати руками." Свої сумніви з якогось питання чи відповіді намагаюся озвучити до того, а не після.
... Не заперечую, що правильною відповіддю є слово маїс. Шукати й підраховувати кількість мов, в яких маїз, а в яких гізо – шкодо часу. Це питання не принципове. І, взагалі, для мене не є важливим, яке місце я посаду у Вашому конкурсі – п'яте чи сто п'яте. На перших місцях є той драйв, який я отримую, коли "з голови" знаходжу правильні відповіді, і кайф від дайвінгу сторінками Інтернету.
А от що ще не вдається, то це вміння бачити дуалі (шаховий термін: задача одна, а розв'язків – декілька), тобто – вміння деяких учасників конкурсу з тексту запитання витягти різні варіанти відповіді. Наприклад, запитання №1 з 23-го конкурсу про ніготь середнього пальця. Крім пальців на руці побачити варіант з пальцем на носі – це вищий пілотаж."

Слова учасниці, якій голова оргкомітету писав, що ми не можемо без неї, без її плідної участі:
– А щодо 50 слів, то це я вже без них не зможу, а не Ви без мене))) Не знаю, як для кого, але за декілька днів до початку конкурсу я вже в передчутті цікавезних труднощів, в очікуванні чергових див тощо. І цей стан надприсмого напруження (розумового, емоційного, пошукового) триває МІСЯЦЬ! ... Отримуємо частину року, насичену позитивом, самовдосконаленням, можливістю використовувати потенціал власного розуму, дізнаватися стільки нового з різних галузей. Тому, я сподіваюсь, поки буде конкурс, поки і я буду з Вами!!!!

Наталка Єсіпова.

– Навіть не думала, що так захоплюся пошуками відповідей. Здавалося б, уся інформація тепер є в Інтернеті, але ж ЦЮ саме треба шукати, підкаже лише логіка, вдумливість. Знайшовши відповідь, починаєш глибше вникати в тему ...

... Для сучасних дітей це є неоціненно корисним. Адже вони звикли "хапати вершки", й зразу ж забувають про те, що дізналися. А тут короточасна пам'ять не спрацьовує, бо треба думати, аналізувати ...

Ольга Рудницька.

– Бажаю "Гармонійному розвитку" успіхів у боротьбі з зомбуванням молоді різноманітними гаджетами, тупосоцмережами, та з іншим злом, що перетворює нас, учнів, у деградує покоління!
Максим Рижов.

– Змушує недосипати ночей святá допитливість і відчуття радісної перемоги над собою.
Дякую за можливість тримати себе в тонусі.
Валентина Єсіпова.

Якщо ви неспішно та ретельно опрацювали правила оформлення відповідей, розміщених за Інтернет-адресою <http://www.h-d.in.ua/> на російськомовних сторінках (там, на головній сторінці сайту, праворуч/угорі є іконка RU), або прямий вхід <http://www.h-d.in.ua/ru/events/25-слов-осень-2018/> або на сторінках http://vmk-garmonia.blogspot.com/2018/02/43-50_9.html, то ось – запитання:

45-й ЗАХІД "25 СЛІВ"

для українців, які проживають не на території України
(для вашого кращого орієнтування даємо в дужках номери відповідних запитань, які пропонуються учасникам 45-х "50 слів").

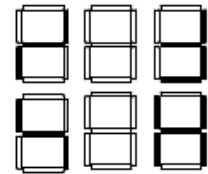
1 (ідея запитання №26 з заходу "50 слів"). Кількість воєводств Польщі, які межують не більше і не менше як із двома воєводствами Польщі.

2 (2). Згідно з мудрим повчальним та вочевидь стимулюючим до честі та порядності арабським прислів'ям напишіть заключне шестибуквене слово такого вислову: довшою за життя є ... .

3 (3). І до цього було декілька спроб його нашестя в Європу. Але його "авангардні загони" (осередки) успішно знищувалися. А от, як заведено вважати, саме рівно 100 років тому він почав свій переможний хід, навалу по країнах Європи під нашим приліпленням до цього факту гумористичним гаслом: "Дранг нах Остен". Тоді він не потрапив лише до Великої Британії, де й досі не часто з'являється.

Першим європейським плацдармом його "агресії" вважається район м. Бордо (Франція). Через 40 років він долетів і до України.

Напишіть назву штату США, який фігурує в побутовій назві описаного тут "завойовника".

4 (7). Частково вийшло з ладу табло умовного (не існуючого) такого "калькулятора", який висвічує лише компоненти арифметичних дій. Горять лише деякі його сегменти (на рисунку вони позначені чорними смужками). Не горить 21 потрібний сегмент.

Але, додатково знаючи, що на табло використані всі цифри крім однієї, за допомогою логіки ви можете відновити приклад.

То якої цифри в записі цієї дії немає?

5 (8). З п'яти наявних речень в умові запитання №7 чи є зайве, тобто чи є там речення, яке можна просто викинути, бо воно ніяк не вплине на відповідь?

Якщо є таке, то напишіть перше слово зайвого речення. Якщо немає такого, то напишіть "немає".

6 (12). Розгадайте ребус:

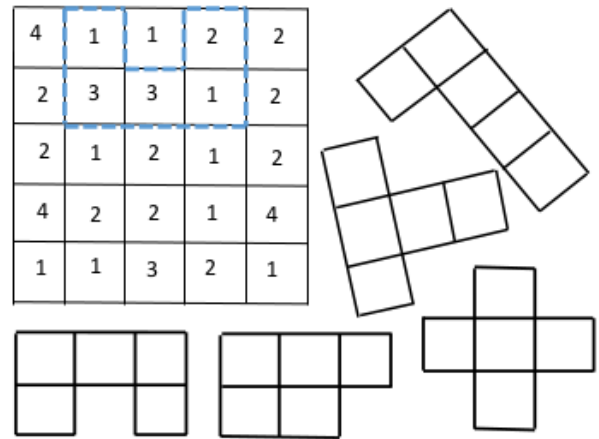
7 (16). Слово, яке означає сукупність звичок, цінностей та смаків, і яке є нетривалим пануванням певного смаку в будь-якій сфері життя або культури.

На думку автора цього запитання, думку, яка деким оспорюється, у так званих "законодавців" цих явищ можливо, для того, щоб здійснилися їхні шкурні інтереси

матеріального збагачення, а, може, щоб утішатися тим, як легко вони можуть зомбувати "маси", порівняно часто превалує думка: "А що б таке ще придумати та "розкрутити" так, щоб усе попереднє люди змінили, повикидали та, скажімо, кинулися купувати інше, нове?"

8 (17). а) розташуйте (для себе, а не для нас!) п'ять фігур, зображених на рисунку, так, щоб вони повністю покривали квадрат із цифрами (звичайно, що розташовуйте їх дотиком, а не накладанням), і так, щоб:

б) щоб сума чисел у кожній з фігур дорівнювала 10-ти. Приміром, щодо лівої нижньої фігури: якби вона була повернута та остаточно розташована так, як це виділено синім штрих-пунктиром у великому квадраті розміром 5x5 клітинок, то для неї було б: $1 + 3 + 3 + 1 + 2 = 10$. Але, звичайно, ця фігура не буде так розташована. Бо тоді не належав би жодній з інших чотирьох фігур один квадратик-

"заглибинка" (він – зверху посередині, той, який з цифрою "1");

в) напишіть, яка цифра стоятиме в центрі "хрестика".

Фігури при потребі можна повертати в даній площині (лише повертати, а не, приміром, дзеркально відображати).

9 (19). Елемент, який є спільним, скажімо, у гербах давніх українських шляхетських родин Борейків, Єльців, Проскур, самурайських родів Цугару, Хатісука, Хасекура, а також у символах течії декількох мільйонів прихильників джайнізму, та в безлічі інших випадків.

10 (20). Горобець, жайвір; зозуля; іволга; перепілка; соловей; шпак – який із цих птахів прокидається найпізніше?

11 (21). Людина не може засміятися, ... самого себе. На заваді цьому стоїть мозочок, який відповідає за відчуття, що викликаються власними рухами, і посилає в інші ділянки мозку команди ігнорувати ці відчуття. Винятком з цього правила може бути ... піднебіння.

Напишіть або перше пропущене слово, або таке саме за значенням друге, споріднене.

12 (25). ☹ (особливо для всіх нас, причетних до заходу "25 слів").

ЦИМ займається дуже мало людей. Чому? Бо, як підмітив Генрі Форд, ЦЕ – найважча робота. Про що мова?

Будемо вважати правильним будь-яке слово-відповідь, яке утворене з дієслова-основи. У відповіді не пишеть слово "про".

13 (27). Артеміда – Діана; Афродита – Венера; Гера – Юнона; Кронос – Меркурій; Посейдон – Нептун. Скільки пар слів тут указано неправильно?

14 (28). Назва спідниці для танців "на запАх", яка запозичена з назви одягу у давніх греків.

15 (30). Піку популярності цієї філософії та субкультури минуло 50 років. Вона розвинулася з біт-культури 1950-х паралельно з розвитком рок-н-ролу, деяких джазових стилів. Вона була побудована на основі прагнення до миру, любові, краси, не насильства. Рвучи зв'язки з суспільством і налаштувавшись на суспільні відчуття, обов'язково будучи патлатими, вони сповідували досить незвичний стиль життя: нерідко оселялися в невеликих комунах зі спільним майном, зводили до мінімуму обсяги повсякденних обов'язків та прагнули до максимального спрощення існування. Головне в їхній діяльності було те, що вони повністю відкидали цінності індустріального суспільства. У них не існувало чітко сформульованого символу віри, який вже в силу свого точного формулювання ніяк не вписувався в їхнє поняття свободи. Багато хто з них захоплювався наркотиками, сподіваючись добитися "розширення свідомості". Багато хто з них сповідував вегетаріанство. Як їх називають?

16 (32). Вчоргове "скидаємо капелюха" перед оригінальністю дизайнерів, рекламистів.

Автор запитання побачив на стіні вагону метро аркуш-рекламу плічок, утворену за допомогою двох цих виробів. Трішки продовживши ідею маркетологів, при цьому для ускладнення розбивши той малюнок на частини, перевернувши їх та трохи доповнивши його, він пропонує:

спочатку, врахувавши десь такий слоган цієї реклами (слоган дещо змінений для того, щоб лишити вас можливості вийти на відповідь за допомогою, наприклад, Інтернет-функції "Знайти"): "У нас розцінки напрочуд непристойні та доступні" та використавши наведене зображення плічок і "крапочку" між ними (рекомендуємо якось вирізати частини зображення, щоб легше крутити/вертати ними), створіть дещо те, яке наштотує вас на відповідь.

А запитання таке: напишіть трибуквену назву того, що після народження обов'язково є в кожній людині, і яке на вашому рисунку буде відповідати цяточці ("крапочці").

Може, це око? Чи зуб? Чи пуп? Чи лоб?

17 (35). Будь-який варіант прізвища, яке використовував російський етнограф, антрополог, біолог та мандрівник, частина предків якого була українцями, який вивчав корінне населення Південно-Східної Азії, Австралії і Океанії, зокрема папуасів північно-східного берега Нової Гвінеї, і який активно просував ідею створити країну Чорноросію.

18 (36). За даними, але які дуже різняться в різних джерелах інформації: Гонконг – десь понад 300; Нью-Йорк – значно більше 200; Дубай – біля півтора; і далі: Шанхай; Чикаго; Токіо; Чунцін; ... . Як називаються ті, які "заховані" в запитанні під числами?

19 (37). 2374 роки тому був заслужено страчений один – важко навіть підібрати культурне слово, щоб охарактеризувати його "вподобання" щодо спроби звеличити себе – бузувір, недолюдок, ім'я якого стало символом ганебної слави.

Враховуючи логічні побажання його земляків, які домовилися ніде ніколи ніяк не згадувати його, і ми не просимо написати його ім'я. Також ми на знак протесту не пропонуємо написати ім'я історика, який усе ж вказав ім'я того недоумка.

Тож напишіть назву міста, де відбувалися події, на які натякаємо.

20 (38). Як дехто вважає – назва найглибшої ущелини у світі.

Чому ми написали таку ремарку: "як дехто вважає"? Бо, на жаль, в житті поняття "най..." дуже часто присвоюється/вживається нелогічно, необґрунтовано, неправомірно, незаслужено. Так і тут. Адже, скажімо, за одним із означень ущелина – це глибока гірська долина зі стрімкими неприступними схилами, яка в поперечному перерізі утворює гострий (рідше прямий) кут. А практично на жодному з тих декількох десятків фото, три з яких будуть наведені у відповідях, це визначення стосовно очікуваної нами відповіді не підтверджується.

І ще в темі "най..." із попереднього абзацу. Ця проблема повинна нагадати нашим учасникам-"старожилам" спірне запитання про найглибший каньйон, яке пропонувалося порівняно нещодавно.

21 (41). За допомогою археології не можна визначити, коли люди стали носити одяг, бо він не зберігається в похованнях. Однак це може зробити інша наука - генетика. Вивчення ДНК платтяних істот, які відкладають яйця на одяг, показало, що вони еволюціонували з головних істот приблизно 170 тисяч років тому. Тож саме в цей час людина стала одягатися.

Напишіть назву яєць цих істот.

22 (42). Поняття "національний герой" чи "національна героїня" часто напряму залежить від того, хто в тій чи іншій країні правдами чи хитрощами "продерся на трон". От замандюрилося тому правителю вважати таким такого-то – і немає проблем. Головне – це якимось чином піддобрити або залякати ("батогом" чи "пряником") інші гілки влади та ЗМІ. А черговий правитель там приходить, все "ставить з ніг на голову", вчергове все переінакшує, перейменовує, зносить минулих "ідолів" та ставить своїх, – і круговерть, чехарда, шарпанина зі, скажімо, скасування одних та з отримання інших звань, титулів продовжується знову й знову. І хоча за прикладами не треба ходити далеко, вони зовсім поряд, але ми не будемо зараз робити цього. Це все сказане нами, так би мовити, для красного слівця.

А повертаючись до того, про що ми хочемо сказати/запитати тут (зі щирим попередженням, що запитання сформульоване згідно з мовними канонами, але криє в собі каверзу):

Цей відомий полководець був репресований у свої 19 років, через 25 років після цього був реабілітований, а ще через 464 роки був канонізований, оголошений католицькою церквою святим. Його основний успіх – зняття блокади великого міста. Він відзначався настільки високим патріотизмом, що про нього можна сказати, що він згорів на роботі зокрема й як єретик. Напишіть ім'я цього полководця.

23 (45). 7–6–6–8; 8–5–7–4; 5–8–4–7; 5–7–6–8; 3–7–3–3; 4–7–4–7; 4–6–4–6; 6–7–6–7; 9–8–8–8; 7–7–7–10; 8–8–6–8; 8–7–7–7.

Щоб відповісти на це запитання, поки що навіть не обов'язково знати те, що конкретно в кожній четвірці чисел означають, наприклад, не перші числа. Тож:

Напишіть (увага – англійською!) слово, "заховане" під найпершою сімкою.

24 (46). Ця країна згадується в умовах нашого заходу. Тож, відповівши на запитання №23, тепер дайте відповідь ще на одне:

А яке слово "заховалося" під найостаннішою сімкою в переліку четвірок чисел в запитанні №23?

Пишіть відповідь мовою оригіналу.

Увага! Ми, на кшталт віслюка Буридана, сіпалися-сіпалися, але так і не визначилися, яке з наступних двох запитань викинути, а яке залишити. Тому даємо їх обидва. З умовою: відповідайте на якесь будь-яке з цих двох. Якщо ж правильно відповісте на обидва, то це все одно дасть вам не 2 бали, а лише один бал. Інакше нам буде важко порівнювати результати українців та учасників не з України.

25a (48). Яку класичну дистанцію в метрах кращі легкоатлетки світу долають приблизно за 4 хвилини?

25b (49). Назва, так би мовити, позазаконного "підпільника" в СРСР, якому зірки присвоювалися за витримку.